

Gods brief over wonen in een nare situatie... Wat staat erin?

Toen ik studeerde in Rotterdam, woonde ik in een klein flatje aan het Reviusrondeel in Capelle aan den IJssel. En naast mij woonde een ouder stel. Met hen kreeg ik een leuk contact. Ik vertelde een keer dat ik wel van pittig eten hield. Toen zei de buurvrouw: 'Dan krijg jij van mij een keer rooie kip.' Dat was rijst en heerlijke rode prut met kip erin, en héél veel sambal. En altijd als ze rooie kip maakte, dan kreeg ik een portie. Ik zorgde voor hun planten als ze op vakantie waren, en andersom ook. Af en toe probeerde ik wat over geloof te praten, maar ik kreeg niet veel weerklank. Wel bleef ik voor ze bidden. Toen werd de buurman ziek. Hij kreeg kanker. Langzaam maar zeker ging hij achteruit. En ik zal het nooit vergeten: het was aan het eind van de middag. Ik was aan het koken, en er werd gebeld. De buurvrouw aan de deur. Ze was in paniek. 'René, René, hij gaat dood!' Ik ging mee en inderdaad: je zag dat het naar het einde ging. Met de buurman praten, dat kon niet meer. Ik heb toen hardop voor hem gebeden, dat God hem in genade zou ontvangen, dat Hij al zijn zonden zou vergeven omwille van Jezus Christus en hem in Zijn hemelse heerlijkheid op zou nemen. En toen overleed de buurman. Ik was misschien 22, en ik had nog nooit iemand zien sterven. De begrafenisondernemer kwam, en de buurvrouw vroeg of ik erbij wilde blijven. Later was ik bij de crematie. Het was een intensieve tijd. Ik had ook zoveel vragen. Had ik meer in gesprek kunnen gaan over God en over de Bijbel? Had ik kansen laten liggen? En mijn gebed, zou God dat verhoord hebben? Kun je op die manier bidden voor iemand die gaat sterven? Misschien is het wel mede door deze gebeurtenissen, dat dit thema mij altijd heel erg heeft geraakt: hoe sta je in je buurt? Wat betekenen je voor de mensen om je heen? Kun je in jouw buurt het licht van Christus laten stralen? Hoe je staat in je buurt, in je omgeving, daarover gaat het ook in Jeremia 29. Wat is de situatie? Het volk van Juda heeft God steeds meer de rug toegekeerd. Het is andere goden gaan dienen, zoals Baäl, de vruchtbaarheidsgod. Armen worden uitgebuit, rechters laten zich omkopen, er is oneerlijke handel, noem maar op, overal misstanden. De HERE stuurt Zijn profeten, de ene waarschuwing na de andere. Maar het volk luistert niet. En dan komt het oordeel. Babylonië, het machtigste rijk in het Midden-Oosten, loopt Juda onder de voet. Koning Jojakim moet zich onderwerpen aan de koning van Babel. Maar op zeker moment komt hij toch in opstand. En wat gebeurt er dan? Precies in het jaar waarin koning Jojakim gestorven is, dat is 597 voor Christus, in dat jaar verschijnt er een enorme Babylonische troepenmacht voor de poorten van Jeruzalem. De nieuwe koning, Jojachin, de zoon van Jojakim, is nog maar 18 jaar, en hij is vreselijk bang. Wat doet Jojachin? Hij geeft zich over, hij loopt de stad uit met zijn hofhouding, en laat zich gevangen nemen. De Babyloniërs nemen hen als gevangenen mee naar Babel, samen met zo'n tienduizend andere Joden. Eindeloze rijen gevangenen, ze moeten wekenlang, maandenlang door de woestijn sjouwen, op weg naar een ver land, op weg naar een uitzichtloze toekomst. Kun je het jezelf voorstellen? De wanhoop, het verdriet, de frustratie, de wrok ook, en de haat tegenover die Babyloniërs... In Jeruzalem gaat het leven verder. Met veel minder mensen, maar toch. De Babyloniërs zetten een nieuwe koning op de troon, Zedekia, als hun vazalkoning, hun zetbaas. In die periode, stuurt koning Zedekia een gezantschap naar Babel. Om een boodschap over te brengen aan zijn baas, de koning van Babylon, Nebukad-nezar. En Jeremia krijgt een opdracht van God: 'Stuur een brief mee, met dat gezantschap, een brief voor die tienduizend mensen uit Juda die meegenomen zijn.' En dat doet Jeremia.

1. 'Aanvaard je situatie' (vers 5-6)

En daar, in die uitzichtloze toestand in Babel, in die situatie van wanhoop en ellende, daar klinken deze woorden (vers 5): 'Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan, neem vrouwen en verwek zonen en dochters, neem vrouwen voor uw zonen en geef uw dochters aan mannen, zodat zij zonen en

dochters baren. Word daar talrijk en verminder niet in aantal.' Oftewel: 'Leef! Pak je leven op! Ook al woon je ver weg, in een ander land. Aanvaard de situatie waarin je nu bent terechtgekomen.' Die brief van Jeremia, die heeft ook ons veel te zeggen. Want op een bepaalde manier leven wij ook in ballingschap, net als de Joden in Babel. Deze wereld is niet zoals God die bedoeld heeft. Als christenen zijn we op weg naar een beter vaderland. In deze wereld zijn we vreemdelingen, pelgrims. En daarom heeft deze brief ook voor ons veel betekenis. Er zijn

ten minste drie dingen die we er uit kunnen leren. En dit is het eerste: 'Aanvaard je situatie'. Kijk, je kunt in een moeilijke tijd altijd aan twee kanten wegzakken in het moeras. Aan de éne kant kun je wegzakken in goedkoop optimisme. Die zijn daar ook, in Babel, die goedkope optimisten, dat zijn de valse profeten en de waarzeggers. Die beweren: 'Mensen, kop op! Het duurt niet lang, koning Zedekia daar in Jeruzalem zal echt wel wat verzinnen en ons vrij krijgen. Maak je niet ongerust.' Maar Jeremia gaat daar dwars tegenin, in vers 8: 'Laten uw profeten die in uw midden zijn, en uw waarzeggers u niet bedriegen. Luister niet naar uw dromers die u laat dromen, want met leugen profeteren zij tegen u in Mijn Naam. Ik

heb hen niet gezonden, spreekt de HERE. Want zo zegt de HERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats.' Zeventig jaar zal het duren, de macht van Babylon. En God zegt, via Jeremia: 'Maak je geen illusies. Aanvaard het, dat het lang gaat duren. Stel je erop in.' Zo kun je op een naïeve manier optimistisch zijn. Oppervlakkig optimistisch. Maar aan de andere kant kun je ook wegzakken in pessimisme. 'Hoe moet het verder? Alles loopt vast! Zeventig jaar... wie overziet dat? Wie overleeft dat?' Maar zowel naar de goedkope optimisten als naar de pessimisten klinkt de boodschap: 'Bouw huizen! Woon daarin! Leg maar een mooie tuin aan. Laat het leven doorgaan! Aanvaard het, accepteer de weg die God met je gaat.' Aanvaarding. Leren accepteren. Ik weet niet hoe dat bij jou is, maar misschien is dat wel één van de moeilijkste dingen in het leven. Aanvaarden dat je leven anders loopt dan je had gedacht. Aanvaarden dat je sommige dromen op moet geven. Aanvaarden dat je op bepaalde gebieden minder talent hebt dan je collega. Aanvaarden dat je op school niet bij de populairste jongens en meiden hoort. Aanvaarden dat je misschien ongewild single bent, dat je geen gezin hebt gekregen. Of als je wel kinderen mocht krijgen: aanvaarden dat je kinderen misschien geen hoogvliegers zijn. Aanvaarden dat je leeft in een cultuur die grotendeels van God los is. Noem maar op. Leren aanvaarden. Dat is een moeilijk proces. Dat vraagt om geduld. En het vraagt om vertrouwen. Vertrouwen in God. Want wat je zelf krampachtig wilt vasthouden, moet je leren loslaten. Want je wilt het anders. En het kan niet anders. En leren aanvaarden, dat geldt ook voor je buurt. Kijk, je kunt natuurlijk in een ontzettend leuke buurt wonen, dan is het niet zo moeilijk om die te aanvaarden. Maar juist in je buurt kan er ook van alles zijn dat echt lastig is. Misschien word je wel gek van de geluidsoverlast. Of je hebt gewoon heel moeilijke buren, met wie je altijd overhoop ligt. Of je buren zijn op zondag de hele middag met een hogedrukspuit bezig. Of er slaapt een dakloze in je portiek. Je buurt kan heel leuk zijn, maar ook heel moeilijk. En kun je dat dan? De weg die God met je gaat aanvaarden? Accepteren dat je niet toevallig op die plek woont, maar dat God daar een bedoeling mee heeft, om jou daar te plaatsen, heel bewust? Let wel goed op: Jeremia zegt niet: 'Leg je nu maar gewoon bij de situatie neer, heel passief.' Dat is geen aanvaarding! Dan blijf je zitten met een stuk wrok: 'Nou ja, het mot dan maar, 't is niet anders.' Nee, aanvaarding is actief: net als wanneer je een ambt aanvaardt, als rechter of als ouderling, dan zeg je bewust: 'Ja! Ik zal het doen!' Dat is de strekking van deze brief: 'Kom weg uit die cirkel van zelfbeklag, over de jeugd van tegenwoordig, en over de buurt die niet deugt, en over al die dingen in je eigen leven die je allemaal anders zou willen zien.' Het is niet optimaal! Babel is geen Jeruzalem, en het zal ook geen Jeruzalem worden! Deze wereld is een gebroken wereld. En in die

gebroken wereld zegt God: 'Aanvaard je bestaan! Leef! Blijf niet in je cirkel, naar binnen gericht. Maar richt je op je omgeving en kom tot bloei!' Even tussen haakjes: die oproep, om je situatie te aanvaarden, die geldt ook voor je situatie binnen de gemeente. Soms lijkt het weleens alsof we denken dat de gemeente ideaal kan zijn. Maar ook de gemeente is niet ideaal. De Samaritaan niet, en geen enkele gemeente. Gelukkig is er heel veel wat mooi is, en wat ontroerend is, en waar je enorm blij mee kunt zijn. Maar mensen vallen ook tegen. Vroeg of laat, altijd vallen mensen een keer tegen. Misschien groeten ze je niet, of ze komen niet bij je langs als je dat had verwacht. 'Nou ben ik al zes weken niet in de kerk geweest, en er belt niemand.' Of de dingen gaan anders dan je zelf zou willen. Dan kun je gaan klagen. Of je kunt je terugtrekken. 'Die kerk? Daar ga ik niet meer heen.' Of je gaat shoppen. Maar je kunt ook wat anders doen: bouwen! 'Bouw huizen,' zegt God, 'en leg maar tuinen aan.' Bouw mee! Bouw aan de gemeente! En bouw, in het kader van die gemeente, aan je geloof!

2. 'Zoek de vrede voor de stad': stel je dienstbaar op (vers 7)

En de HERE gaat nog verder dan dat. Hij roept niet alleen op tot aanvaarding, maar Hij gaat verder: 'Aanvaard niet alleen dat je in Babel bent, nee, ga Babel dienen! Actief!' Vers 7: 'Zoek de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb gevoerd. Bid ervoor tot de HERE, want in haar vrede zult u vrede hebben.' Dat is het tweede dat we leren: dienstbaarheid. Die mensen daar in Babel, met hun afgoden, die moet je gaan dienen! Zoek de vrede voor de stad! En hoe begint dat, dat zoeken van die vrede? Dat begint met: bidden! Bid voor je omgeving! En bid ook voor je buurt. En bidden voor de mensen om je heen, dat vraagt ook van je dat je ze leert kennen, dat je open stelt voor hen. Als er een buurtborrel is of een barbecue, blijf niet te makkelijk thuis, maar doe mee. Laat je zien in de buurt. Help mee als er opgeruimd wordt en schoongemaakt. Als je mensen leert kennen en je weet hun naam, dan ga je anders voor ze bidden. Bid voor de vrede van de stad! Dat betekent dat je aanvaardt dat we in een land leven met verschillende groepen mensen: christenen, niet-gelovigen, moslims, hindoes, noem maar op. En ik hoop dat je als christen ernaar verlangt, ervoor bidt dat iedereen Jezus Christus leert kennen en zal gaan aanbidden. Want alleen in Hem is er redding. Maar dat betekent dus NIET, dat je vanuit je christelijke hoekje je pijlen richt op alle anderen. Nee, precies andersom! Dat betekent dat je handreikingen doet: naar moslims, naar hindoes, naar niet-gelovigen. Dat je vrede sticht en kloven probeert te overbruggen. Dat je helpt waar je kunt, en dat je je dienstbaar opstelt, in je straat, op je werk. En dat je bidt: 'Here God, zegen toch die ander, zegen mijn burens, zegen mijn collega's, en geef dat ook zij U mogen leren kennen. Gebruik mij maar om Uw liefde door te geven.' 'Vader, maak ons tot een zegen, hier in de woestijn, wachtend op Uw milde regen, om zelf een bron te zijn.' Zoek de vrede voor de stad. Soms kan dat heel letterlijk. Toen wij pas getrouwd waren, hadden we naast ons burens die overhoop lagen met de burens daarnaast. Die mensen zetten dan hun geluidsinstallatie op 10. En uit wraak ging onze buurvrouw 's morgens om half zeven op naaldhakken over de tegelvloer lopen. Ik heb nog weleens geprobeerd te bemiddelen, maar dat mislukte jammerlijk. Soms boek je een overwinning, soms lijdt je een nederlaag. Maar blijf de vrede zoeken voor de stad en dus ook voor je buurt. Wij hebben wat dingen geleerd in de loop van de tijd. Bijvoorbeeld: bij nieuwe bewoners een plantje afgeven, of een doosje chocolaatjes. Laatst waren er mensen in onze straat die vertrokken en die daarop terugkwamen: 'Jullie brachten een plantje toen wij in de straat kwamen wonen.' We wisten het zelf amper meer. Of als je een grote ooevaar ziet, met op de deur: 'Kim is geboren.' Het is zo leuk om dan enen kaartje door de bus te doen. Of als er een vlag hangt met een schooltas. Even een kaartje. Soms hoor je niks. Maar dan opeens krijg je een heel leuk contact. Aanvaard je buurt en zoek de vrede voor je burens. Dat is wat Jeremia hier zegt, namens God. En wat is nou ten diepste de basis voor die houding van aanvaarding en van dienstbaarheid? Wat de ballingen in Babel nog niet wisten, dat weten wij wel: die houding wordt ons voorgeleefd door God Zelf, in de gestalte van de Zoon, van Jezus Christus. We hebben het gelezen in Filippienzen 2, hoe Hij in deze wereld kwam om te dienen.

Natuurlijk, Hij had in die heerlijke hemel kunnen blijven, in het licht van Gods majesteit, al klagend over deze wereld. 'O, wat zijn de mensen toch verschrikkelijk bezig...' Hij had Zich met recht en reden van ons kunnen afkeren, om niets met ons te maken te hebben. Maar Hij heeft gekozen voor die andere houding. Hij heeft Zich ons lot aangetrokken! Hij is gekomen, om de vrede te zoeken voor onze wereld, een wereld vol breuken en barsten, een wereld vol zonde en schuld. Hij heeft deze wereld aanvaard, Hij heeft de wereld *liefgehad*, en is gekomen, om ons te dienen. En in die dienstbaarheid is Hij verder gegaan dan iemand ooit voor mogelijk had gehouden. Wat schrijft Paulus? Hij heeft Zichzelf 'ontledigd', Hij is voor ons niets geworden, niets! Hij heeft Zichzelf helemaal leeg gemaakt en Hij 'heeft de gestalte van een slaaf aangenomen.' Hij is tot het uiterste gegaan, tot in de dood aan het kruis. Allemaal om ons te redden. Hij nam onze schuld op Zich, om ons eeuwig leven te geven. Wat Jeremia hier schrijft, daarin zien we al de houding van de Here Jezus. Hij heeft gebeden voor deze wereld, Hij heeft Zich opgeofferd, zodat er vrede zou komen, vrede tussen God en ons, vrede en eeuwig leven. Toen Jezus opstond uit de dood, was de weg naar de toekomst voorgoed open. Er is leven, er is toekomst, voor jou en voor mij! Jezus is opgestaan! God heeft Hem 'bovenmate verhoogd', schrijft Paulus, 'en Hem een Naam geschonken boven alle naam, opdat elke knie zich voor Hem zou buigen en elke tong zou belijden dat Jezus Christus de Heer is, tot heerlijkheid van God, de Vader.' Dat moet je je eens even indenken: dat iedereen buigt voor Jezus, dat iedereen het zegt: 'U bent Heer'. Wat een ongelooflijk perspectief!

3. 'Blijf hoopvol' (vers 10-14)

En daarmee komen we bij het derde punt van deze brief. Jeremia zegt: '(1) Aanvaard je situatie, (2) zoek de vrede voor de stad, en (3) blijf hoopvol!' Vers 11: 'Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, namelijk om u toekomst en hoop te geven.' Die hoop, dat is het licht dat al het andere omkrans. Hoop voor je buurt, hoop voor de mensen om je heen. Toen wij net verhuisd waren van Huizen naar Amersfoort, wilden we met een paar mensen een Oriëntatiecursus christelijk geloof opzetten. Wij gingen bidden of God mensen op ons pad zou brengen om deel te nemen. Wat gebeurde er? We dronken koffie met de burens, die we dus nog niet zo lang kenden. Ze vertelden dat hun kinderen naar de christelijke school gingen, maar dat ze eigenlijk zelf niet zoveel van Bijbel en geloof afwisten. Daarom wilden ze een schriftelijke bijbelcursus gaan doen. Toen wij vertelden over de Oriëntatiecursus, waren ze meteen enthousiast. Ze zeiden: 'Dan doen we eerst de Oriëntatiecursus, en dan die schriftelijke cursus.' Wat gebeurde er? De buurman kwam tot geloof. Ik zal het nooit vergeten, het moment dat hij werd gedoopt. En door die gebeurtenis kijk ik ook nu nog altijd met hoopvolle ogen naar de mensen in mijn buurt. Sinds die tijd hebben we het niet meer meegemaakt, dat iemand uit onze buurt tot geloof kwam. We hebben best vaak echt mooie gesprekken over geloof gehad. Dan vlamde de hoop weer op: 'Misschien...' Maar vervolgens liep het spoor toch dood. Dan lukte het niet om verder te komen. Maar omdat die éne buurman in Amersfoort tot geloof kwam, ben ik genoeg gemotiveerd om mijn hele leven te bidden voor mijn burens. Die gebeurtenis geeft me zoveel hoop! Blijf het voor ogen houden: God geeft je een hoopvolle toekomst. Maar niet alleen jou, óók de mensen in je buurt. Blijf voor ze bidden! En weet je: als je 's morgens voor iemand gebeden hebt en je komt die ander tegen, dan kijk je altijd met andere ogen. Dan voel je een soort band, alleen doordat je die ander voor de troon van God hebt gebracht. Blijf altijd hoopvol! Als God Jezus uit de doden heeft opgewekt, dan is alles mogelijk! Alles! Deel je leven maar met de mensen om je heen. Sta met je beide benen in de buurt, zoals de Here Jezus met beide benen op deze aarde kwam staan. En vooral: deel je vreugde met je burens, je vreugde over Gods liefde, zoals de vrouw in de gelijkenis van Jezus, de vrouw die haar munt gevonden heeft en haar buurvrouwen uitnodigt om samen feest te vieren. En wie weet, wie weet slaat de vonk over en mag jij één van je burens bij Jezus brengen. Verheug je daar maar op! Want God belooft een toekomst vol van hoop! Amen.